

Sygn. akt VI GC 301/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 listopada 2020 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Marta Zalewska

Protokolant: Anna Walichowska

po rozpoznaniu w dniu 5 listopada 2020 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: P. D., M. K.

przeciwko: Gminie T. w T.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego Gminy T. w T. na rzecz powodów P. D., M. K. kwotę 155.730,24 zł (sto pięćdziesiąt pięć tysięcy siedemset trzydzieści złotych 24/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 3 września 2020r. do dnia zapłaty,
2. zasądza od pozwanego na rzecz powodów 14.762 zł (czternaście tysięcy siedemset sześćdziesiąt dwa złote) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty od kwoty 13.204 zł tytułem kosztów procesu.

Sygn. akt VI GC 301/20

Uzasadnienie wyroku z dnia 5 listopada 2020 roku

Powodowie P. D. oraz M. K. działający jako wspólnicy Firmy Usługowa (...) s.c. D. P., K. M. w S. wnieśli przeciwko pozwanemu Gminie T. pozew o zapłatę kwoty 155.730, 24 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie tytułem nierozliczonej II części zabezpieczenia roszczenia stanowiącego część wynagrodzenia za wykonane roboty budowlane, w związku z umową podwykonawczą z dnia 23.07.2012 r. oraz kwoty 1558 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania o zawezwanie do próby ugodowej oraz kosztów procesu.

W odpowiedzi na pozew pozwana Gmina wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych. Pozwana wskazała, iż żądana kwota jest na datę złożenia pozwu niewymagalna, a powództwo przedwczesne, skoro w uzasadnieniu pozwu wskazano na datę wymagalności 3.09.20120. Nadto Gmina nie znajduje się w posiadaniu środków z kaucji, gdyż zabezpieczenie to zostało zatrzymane przez (...) S.A. Ponadto wskazała, iż zatrzymane zabezpieczenie miało charakter podwójny: I część 50% zabezpieczało należyte wykonanie umowy i podlegało reżimowi z art. 647¹ kc, II część 50% stanowiło kaucję gwarancyjną, a nie wynagrodzenie, którego płatność odsunięto w czasie. Żądana przez powodów kwota jako ta II część spełnia funkcję kaucji gwarancyjnej i nie ma zastosowania do niej art. 647¹ kc.

Powodowie w replice na odpowiedź na pozew (k. 77) podtrzymali swoje stanowisko.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W ramach realizacji inwestycji pod nazwą (...) P. (...)T., gdzie inwestorem był pozwany, (...) SA jako generalny wykonawca zwany „zamawiającym” zawarł w dniu 23.07.12r. z powodami zwanymi „wykonawcą” działającym w formie spółki cywilnej: Firma Usługowa (...) s.c. D. P., K. M. w S. umowę podwykonawczą na wykonanie robót budowlanych. Prace zlecone zgodnie z umową zostały wykonane i odebrane przez Inwestora i Generalnego wykonawcę (...) S.A. W § 3 umowy strony określiły wynagrodzenie ryczałtowe na wskazaną tam stałą kwotę, w § 7 zasady zapłaty wynagrodzenia przez inwestora (pozwanego), poprzez wskazanie w fv jako płatnika inwestora, który miał płacić na podst. art. 921¹ kc, wówczas wykonawca wystawiając fv zamawiającemu miał pomniejszyć kwotę wynagrodzenia o kwotę gwarancji. (dowód; umowa k. 43-45). Szczegółowe warunki do umowy podwykonawstwa m.in.: terminy, warunki płatności, obowiązki i prawa zamawiającego i wykonawcy, warunki rozwiązania umowy, wypowiedzenia określono w Standardowych Warunkach dla Wykonawców - stanowiącym załącznik nr 1 do umowy. Strony ustaliły, że rozliczenie robót następować miało na podstawie faktur częściowych wystawianych według procentowego zaawansowania robót oraz faktury końcowej wystawionej na podstawie Protokołu odbioru końcowego (par. 3 Warunków). W § 6 owu zamawiający zobowiązał się do zapłaty wynagrodzenia wskazanego w § 3 umowy. W par. 11 ust. 3 warunków strony ustaliły, że zamawiający uprawniony będzie do zatrzymania zabezpieczenia tytułem gwarancji należytego wykonania umowy, a po jej wykonaniu na okres rękojmi i gwarancji w wysokości 10% wartości umowy brutto od uznanych sum z każdej faktury częściowej. Po zakończeniu robót zabezpieczenie miało zostać rozliczone według zasad: 50% kwoty zabezpieczenia miało być zwrócone po bezusterkowym podpisaniu protokołu odbioru końcowego całości inwestycji przez Inwestora w terminie 30 dni od pisemnego zgłoszenia Wykonawcy; pozostałe 50% kwoty zabezpieczenia miało zostać zwrócone po upływie terminu gwarancji i rękojmi w terminie 30 dni od pisemnego zgłoszenia Wykonawcy, nie wcześniej niż w terminie 14 dni roboczych od zwrotu zatrzymanej kaucji przez Inwestora na rzecz Zamawiającego.

W par. 12 Warunków strony określiły zasady realizacji roszczeń gwarancyjnych i z rękojmi jako prawo zamawiającego zaliczenia zatrzymanego zabezpieczenia na poczet wszelkich należnych roszczeń z rękojmi i gwarancji. Bieg okresu gwarancji i rękojmi rozpoczynał się po bezusterkowym odbiorze końcowym obiektu przez Inwestora, dodatkowo gwarancja i rękojmia obejmowała okres pomiędzy końcowym odbiorem robót Wykonawcy przez Zamawiającego, a końcowym odbiorem prac Zamawiającego przez Inwestora. Strony ustaliły, że zwrot zabezpieczenia mógł nastąpić po spełnieniu przesłanek przewidzianych w par. 11 ust. 3 pkt oraz po dostarczeniu karty gwarancyjnej.

W toku wykonywanych robót budowlanych powodowie wystawiali na rzecz (...) S.A. faktury częściowe, wskazując jako płatnika Gminę T. na całość częściowego wynagrodzenia. Z każdej kwoty zapłaconej przez pozwanego (okoliczność niesporna), wskazanej na Fakturze pomniejszono wypłatę o 10% wartości wynagrodzenia na w/w zabezpieczenie.

W dniu 2 sierpnia 2013 r. strony podpisały protokół bezusterkowego odbioru końcowego zakresu robót. Strony w protokole ustaliły terminy rękojmi na przedmiot umowy oraz gwarancji jakości na 60 miesięcy plus 30 dni od daty bezusterkowego odbioru końcowego, przy czym zgodnie z umową chodziło o bezusterkowy protokół odbioru między inwestorem a generalnym wykonawcą (§ 5.3 umowy). Jednocześnie w pkt 8 ww. protokołu strony potwierdziły, iż na okres gwarancji i rękojmi zatrzymano zabezpieczenie w kwocie 311.460, 48 zł. Powodowie w tym samym dniu wydali zamawiającemu (...) S.A. kartę gwarancyjną z okresem gwarancji: 60 miesięcy plus 30 dni od daty bezusterkowego odbioru końcowego całego zadania inwestycyjnego.

Dowód: Standardowe Warunki dla Wykonawców k. 38-42, protokół bezusterkowego odbioru końcowego robót k. 46, karta gwarancyjna k. 47, Faktura VAT nr (...) wraz z potwierdzeniem wpłaty k. 15-16, faktura VAT nr (...) wraz z potwierdzeniem wpłaty k. 17-18, Faktura VAT nr (...) wraz z potwierdzeniem wpłaty k. 19-20, faktura VAT nr (...) wraz z potwierdzeniem wpłaty k. 21-22, faktura VAT nr (...) wraz z potwierdzeniem wpłaty k. 23, faktura VAT nr (...) wraz z potwierdzeniem wpłaty k. 24, faktura Vat nr (...) wraz z potwierdzeniem wpłaty k. 25, faktura VAT nr (...) wraz z potwierdzeniem wpłaty k. 26, faktura VAT nr (...) wraz z

potwierdzeniem wpłaty k. 27, faktura VAT nr (...) wraz z potwierdzeniem wpłaty k. 28, faktura VAT nr (...) wraz z potwierdzeniem wpłaty k. 29, umowa spółki cywilnej wraz z aneksami k. 30-37,

W dniu 5 listopada 2013 r. Gmina T. oraz (...) S.A. zawarły porozumienie, na mocy którego w par. 1 ust. 3 i 4 (...) S.A. zobowiązał się do zwrotu na rzecz podwykonawców szczegółowo wymienionych w załączniku nr 1 wymagalnych kaucji oraz wymagalnych faktur. W zał. nr 1 wskazano powoda na kwotę 155.730,24 zł tytułem I części zwrotu kaucji. Poza sporem było, iż kwota rta została powodom zapłacona przez P.. W zał. nr 2 w wykazie faktur do zapłaty przez P. nie wskazano powoda. W dniu 12 listopada 2013 r. Generalny Wykonawca (...) S.A. wypłacił na rzecz powodów kwotę 155.730, 24 zł tytułem zwrotu pierwszej części zabezpieczenia tj. 50%.

Dowód: potwierdzenie przelewu z dnia 12.11.2013 r. k. 37, porozumienie z dnia 5.11.2013 r. wraz z załącznikiem nr 1 w postaci rozliczenia kaucji faktur k. 67-71,

Inwestor i Generalny Wykonawca nie zgłaszali zastrzeżeń w zakresie wykonanych przez powodów robót budowlanych w okresie gwarancji, który upłynął zgodnie z umową bezusterkowo. Poza sporem było, iż P. ogłosił upadłość. Wobec tego pismem z dnia 6 listopada 2018 r. powodowie powołując się na przepis art. 647¹ kc wezwali pozwaną Gminę T. do zapłaty kwoty 155.730, 24 zł z tytułu pozostałej części zabezpieczenia (pozostałe 50%).

Powodowie wystąpili z wnioskiem do Sądu Rejonowego w T. V Wydział Gospodarczy o zawezwanie do próby ugodowej (sygn. akt V GCo 104/19), jednak do zawarcia ugody ostatecznie nie doszło, gdyż pozwany nie stawił się na wyznaczony termin rozprawy.

Dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 6.11.2018 r. k. 55, protokół rozprawy z dnia 20.11.2019 r., sygn. akt V GCO 104/19 k. 54,

W celu polubownego zakończenia sporu co do zapłaty pozostałej części zabezpieczenia w okresie letnim 2019 r. powodowie odbyli spotkanie z Wiceprezydentem miasta T., który mając świadomość istnienia roszczenia nie kwestionował go tak co do zasady jak i wysokości. Pomędzy stronami nie doszło jednak do wiążących ustaleń co do sposobu zapłaty kwoty 155.730, 24 zł.

Dowód: zeznania świadka R. M. – protokół rozprawy dnia 5 listopada 2020 r. k. 95

Podstawą ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego były zaoferowane przez strony środki dowodowe w postaci wyżej wskazanych dokumentów. Sąd nie znalazł powodów, aby odmówić im waloru wiarygodności. Strona również ich nie kwestionowała ich wiarygodności. Sąd oparł się również na zeznaniach świadka R. M., który na zlecenie powodów zajmował się windykacją należności od Gminy T.

i posiadał wiedzę o okolicznościach istotnych z punktu widzenia niniejszego postępowania. Sąd nie znalazł podstaw, aby odmówić zeznaniom świadka waloru wiarygodności.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Podstawą żądania pozwu był przepis art. 647¹ § 5 kc w poprzednim brzmieniu, zgodnie z którym inwestor odpowiada solidarnie z wykonawcą względem podwykonawcy, ale tylko za zapłatę wynagrodzenia. W sprawie spór ograniczył się do prawa, tj. oceny, czy zatrzymana kwota z wynagrodzenia jako tzw. kaucja gwarancyjna stanowi wynagrodzenie w myśl w/w przepisu. Zdaniem sądu jest to wynagrodzenie, tak w zakresie zarówno I części należnej do zwrotu po bezusterkowym podpisaniu protokołu odbioru, jak i II części należnej podwykonawcy do zwrotu po upływie okresu gwarancji. Nie ma żadnych podstaw, jak twierdził pozwany w odpowiedzi na pozew, do czynienia rozróżnienia, że I transza jest wynagrodzeniem, a druga nie. Istotne jest bowiem tylko to, jakimi środkami czy też jaką wierzytelnością finansowana jest kwota kaucji. Jeżeli kaucja pokrywana jest częścią wynagrodzenia, tj. w praktyce tak jak w niniejszej sprawie, na etapie wypłaty wynagrodzenia z faktur częściowych zatrzymuje się część w wysokości równowartości kaucji, to po upływie okresów przeznaczonych na powstanie i realizację roszczeń z rękojmi i gwarancji, jeżeli

takie roszczenia nie powstaną, i co najważniejsze, zamawiający nie zrealizuje ich w okresie gwarancji (z reguły chodzi o potrącenie; w owu w § 12. 4 strony nazwały to „zaliczeniem zabezpieczenia na poczet należności”), to wówczas wykonawca uzyskuje wymagalność wierzytelności z tytułu reszty wynagrodzenia, zatrzymanego uprzednio do wypłaty jako kaucja gwarancyjna. Nie chodzi to o żadną wykładnię umowy, jak wielokrotnie wskazywał to SN (m.in. w V CSK 481/15), lecz istotne jest, w jaki sposób jest tworzona kwota zabezpieczenia: jeśli ma to być odrębna wpłata dokonana przez wykonawcę na rzecz zamawiającego, to w ogóle nie ma problemu , bo nie jest to wynagrodzenie należne wykonawcy; a gdy kwota tego zabezpieczenia jest „wykrajana” z należnego wykonawcy wynagrodzenia, to po upływie terminów wyżej wskazanych , podlega zapłacie jako reszta wynagrodzenia z tzw. odroczonego terminem płatności , a ściśle i prawniczo rzecz ujmując, przechodząc na grunt zapisów niniejszej umowy: § 11.2 i 3 uwu, wymagalność reszty wynagrodzenia zawieszają się pod warunkiem zawieszającym (bezusterkowość wykonania przedmiotu umowy lub terminowe usunięcie wad w okresie gwarancji i rękojmi). Nie sposób zatem podzielić stanowiska SN w uzasadnieniu wyroku V CSK 501/17, w którym SN uzasadniał, iż z chwilą ustanowienie tzw. kaucji gwarancyjnej zmienia się podstawa prawna roszczenia, a jeśli już iść tym tropem rozumowania, to z upływem okresu gwarancji i brakiem roszczeń zamawiającego z tego okresu, kolejny raz zmienia się status prawny roszczenia , „powracając” do wynagrodzenia z umowy o roboty budowlane, jak to miało miejsce w niniejszej sprawie. Sąd podziela natomiast argumentację odmiennych orzeczeń SN : V CSK 324/18, I CSK 577/18 i IV CSK 395/19. Na jej wzmocnienie wskazuje na jasno brzmiący zapis § 6.3 owu: Zamawiający, zatem w ślad za nim inwestor na mocy art. 647¹ § 5 kc, zobowiązany jest do zapłaty wynagrodzenia umownego określonego w § 3 umowy, a ten zaś zapis umowy wskazuje na pełną kwotę wynagrodzenia ryczałtowego, niezależnie, czy jakaś jego część została zatrzymana na poczet zabezpieczenia roszczeń z gwarancji i rękojmi. Bez znaczenia prawnego pozostawało też porozumienie zawarte między pozwanym a P. co do zapłaty podwykonawcom z tytułu niezrealizowanej kaucji, bowiem nie mogło ono jako erga partes wiązać w żaden sposób powoda, po drugie nie mogło wyłączać bezwzględnej odpowiedzialności inwestora z mocy prawa , po trzecie milczy ono odnośnie roszczenia dochodzonego pozwem.

Nie było sporne między stronami, iż pozwany popadł w opóźnienie w dacie 3.09.20r., nie było też sporne, że ziszczyły się wszystkie warunki wymagalności określone w § 11.3 pkt 2 owu, stąd na datę wyrokowania było ono zasadne, mimo że w dacie pozwu niewymagalne oraz stąd też należne od pozwanego odsetki ustawowe za opóźnienie i koszty procesu, o których sąd orzekł na podst. art. 108 w zw. z art. 98 § 1 i 3 kpc: opłata od pozwu , skarbowa od pełnomocnictwa i minimalne wynagrodzenie adwokackie.